

De Heraut

VAN DE

Gereformeerde Kerken in Nederland.

Het auteursrecht van den inhoud van dit blad wordt verzekerd overeenkomstig de wet van 28 Juni 1881 (Staatsblad N°. 124).

Zondag 12 Juli 1891. N°. 707.

Abonnementen: franco aan huis, per drie maanden f1.20. Afzonderlijke nummers aan het Bureel 10 Cent. Abonnementen worden aangenomen door alle Boekhandelaars, Postdirecteuren enz. en aan het Bureel te Amsterdam. Advertentien: van 1 tot 6 regels 90 Cent; voor elken regel meer 15 Cent. Aanvragen en vermelding van hofdegeven en Verlagen van Verenigingen 10 Ct. per regel.

Dit blad wordt geregeld des Vrijdags aan de geabonneerden verzonden. Bijdragen van medewerkers, ingezonden stukken en alles wat verder den inhoud van dit blad betreft, te adresseren aan de REDACTIE. Abonnementen en Advertentien aan de ADMINISTRATIE van De Heraut, Amsterdam. Inzendingen die later dan Donderdag 's namiddags te 12 ure worden ontvangen kunnen voor het nummer van die week niet meer in aanmerking komen.

Hij vergeet het geroep der ellendigen niet.

Waar Hij zoekt de bloedstoringen, Hij gedenkt daaraan; Hij vergeet het geroep der ellendigen niet. Psalm 9:13.

De moord, kort na de vlucht uit het Paradijs, op Abel gepleegd, blijft kenmerkend voor het zoo onderscheiden en uiteenlopende lot van de kinderen der menschen.

Daarom spreekt de Heilige Schrift gedurig van het geslacht der ellendigen; en onder die „ellendigen“ verstaat Gods Woord, niet een iegelijk over wien het lijden komt; want in sekeren zin is het lijden aller; maar meer bepaaldelijk die hulpeloozen en weerlozen, die door de brutale overmacht van list en van geweld overmocht, ten leste in hun ellende bezwijken; en die in deze hunne ellende omkomen, omdat ze niet weeten wilden doen met de wereld, en onder hoe vaak gebrekkigen vorm ook, tot in hun sterven toe vasthielden aan den Heere hunnen God.

Allerlei leed en ellende is over ons geslacht uitgesproten, maar bij enkelen hoopt zich de onspoeid en de tegenspoed derwijs oopen, dat het is of ze tot „kinderen der ellende“ waren uitverkoren.

Wat ze beproeven, mislukt hun. Meer dan andere menschenkinderen worden ze geplaagd. De tranen der bedruktheid is hun gemeenzamer dan de lach der vreugde. Het is of pijn na pijn op hun hart gemikt wordt. De ééne wonde in hun hart is nog niet genezen of de andere bloedt reeds weer. En terwijl de sympathie, die hun ziel verkwikken kon, weinig is, vernemen zij zich hun vijanden, tot ze eindelijk in de macht van hardvochtige lieden vallen, die zonder deernis voor hun nameloos lijden, hun ellende volenden.

„Kinderen der smarten“ is de naam voor het geslacht der ellendigen, dat met Abel begon, en op Golgotha's kruis in den Man van smarten zijn volende gestalte getoond heeft.

Ze zijn elk op hun manier dragers van een bitter kruis, en zoo volgen zij het Lam na, hier op aarde in zijn lijden en verandering, en straks in zijn heerlijkheid; want, en dit is het mysterie, deze ellendigen roepen, en er is een God die het geroep der ellendigen hoort.

Dat kreunen, dat roepen, dat kermen is voor den ellendige zijn schild en zijn wapen tegelijk.

Natuurlijk heeft Abel, toen Kain op hem aanvloeg, in zijn doodangst een gil, een kreet uitgestoot. En Kain spotte daarmee. Wat zou dat machteloos roepen van dien Abel, die hem hinderde!

Maar toch bleek al spoedig, hoe dat schijnbaar machteloos roepen van Abel, toen hij neerzank, machtiger was dan de knots waarmee Kain hem den schedel spleet.

Want er was er één daarboven, die dat roepen van dezen ellendige gehoord had, en voor wien de natrilling van dat roepen nog opklom uit het vergoten bloed dat de aarde indrook.

Maar, natuurlijk, zoo kon Gods bestel niet zijn, indien het einde geen ommekeer bracht, en zoo de dag niet nabij was, die voor Gods ellendigen verzoeking van vreugd en voor hun boze verdrukken eeuwige rampzaligheid brengen zal.

Er ligt in het „geroep der ellendigen“ iets van de scheppende kracht van het Woord; en naar den heil'ge Gods zijn we ook hierin geschapen, dat er oogenblikken in ons leven kunnen zijn, waarin het woord dat uit onze ziel opklomt en in onzen bangen nood uit wordt gestooten, bekleed is met macht en zekere vervulling vindt.

Zoo kan een vader of moeder een vloek uitstooten, die over het lot van een kind beslissend is.

Maar zoo ook kan een ellendige, in het diepst van zijn bedruktheid en van zijn zieleangst roepen naar den hooge en voor zijn God zijn klacht tegen zijn verdrukker uitstorten, dat zijn geroep veel meer is dan een klank of een geluid der stemme, en een macht wordt die tot de hemelen doordringt, indringt in Gods Vaderhart en zoo uitgangspunt wordt van wat God in de toekomst hem tot redding en tot wrake van zijn wederpartijder volenden zal.

Niet alsof dit van elk roepen in den nood gold, want, o, zoo veel nood overkomt ons door eigen schuld. Maar als in onzen nood ons wezenlijk onrecht overkomt; als we tegen het heilige bedoeven van ons hart gekrenkt, gehoord en vertreden worden; en er dan op aarde geen hulpe voor ons daagt; maar veeleer alle aardse macht tegen ons optreedt, om ons te knakken, te verbreken en te verdoen; tot we eindelijk het opgeven, om in onzen nood te bezwijken; dan ja, erlangt die heilsche angst in ons binnenste zulk een meer dan aardse kracht, dat ons hart een geroep, een klacht en een kermen uitstoot, waar tegenover heel de wereld machteloos staat, omdat ze doordringt tot het hart van onzen God.

Daaraan, dat het „geroep der ellendigen“ niet kan wegsterven zonder vroeg of laat verhooring bij God te vinden, hangt zijn goddelijke eere.

Immers het is door zijn goddelijk bestel dat er op aarde zulk een tegenstrijdige toestand bestaat.

Ging het naar rechtstreeksch recht, dan moest het op aarde heel anders toegaan. Dan moest de verdrukker en geweldenaar en de ongerechte mensch, die tegen God koos, hier terstond zijn rechtstreeksche vergelding vinden, en moest de stille in den laide, die God vrees, en vaak om die vrees van zijn God verdrukt wordt, op staanden voet gewroken, in eere hersteld en met vrolijke zangen des lofs omringd worden.

Dan had God op het oogenblik dat Kain zijn moordende hand tegen Abel ophielt, Kain door den bliksem moeten treffen, dat niet Abel, maar hij dood neerviel.

Bovenal dan had niet de Man van smarten in Gethsémané bitterlijk moeten weenen en op Golgotha onder het bangste lijden moeten wegsterven, maar dan had Gods vreeselijke toorn Judas, Kafas en Pilatus op hetzelfde oogenblik moeten verderven en heel Jeruzalem moeten verdoen.

Maar zóó is zijn weg in het heil'gdom niet.

Zijns is een heel ander bestel. Niet slechts bijwijze van uitzondering, maar schier als regel, laat Hij het boze opzet worden, zoodat Abel dood neervalt en Christus aan het kruis den dood

indrinkt, en dat op hetzelfde oogenblik dat de lieden der wereld pochen in hun hoogmoed en hun lust aan de wereld hebben en Gods ellendigen verdeden.

Maar, natuurlijk, zoo kon Gods bestel niet zijn, indien het einde geen ommekeer bracht, en zoo de dag niet nabij was, die voor Gods ellendigen verzoeking van vreugd en voor hun boze verdrukken eeuwige rampzaligheid brengen zal.

Er ligt in het „geroep der ellendigen“ iets van de scheppende kracht van het Woord; en naar den heil'ge Gods zijn we ook hierin geschapen, dat er oogenblikken in ons leven kunnen zijn, waarin het woord dat uit onze ziel opklomt en in onzen bangen nood uit wordt gestooten, bekleed is met macht en zekere vervulling vindt.

Zoo kan een vader of moeder een vloek uitstooten, die over het lot van een kind beslissend is.

Maar zoo ook kan een ellendige, in het diepst van zijn bedruktheid en van zijn zieleangst roepen naar den hooge en voor zijn God zijn klacht tegen zijn verdrukker uitstorten, dat zijn geroep veel meer is dan een klank of een geluid der stemme, en een macht wordt die tot de hemelen doordringt, indringt in Gods Vaderhart en zoo uitgangspunt wordt van wat God in de toekomst hem tot redding en tot wrake van zijn wederpartijder volenden zal.

Niet alsof dit van elk roepen in den nood gold, want, o, zoo veel nood overkomt ons door eigen schuld. Maar als in onzen nood ons wezenlijk onrecht overkomt; als we tegen het heilige bedoeven van ons hart gekrenkt, gehoord en vertreden worden; en er dan op aarde geen hulpe voor ons daagt; maar veeleer alle aardse macht tegen ons optreedt, om ons te knakken, te verbreken en te verdoen; tot we eindelijk het opgeven, om in onzen nood te bezwijken; dan ja, erlangt die heilsche angst in ons binnenste zulk een meer dan aardse kracht, dat ons hart een geroep, een klacht en een kermen uitstoot, waar tegenover heel de wereld machteloos staat, omdat ze doordringt tot het hart van onzen God.

De Heere onze God rekent niet naar jaren, en zelfs niet naar eeuwen, maar naar zijn eigen eeuwigheid.

Hij laat eerst heel het menschelijk geslacht zijn loop volenden, eer Hij tusschenbeide treedt.

Maar dan zal Hij ook tusschenbeide treden. Dan zullen de stoelen des gerichts gezet worden. En dan zal alle onrecht dat op aarde geleden werd, in recht door Hem verkeerd; en, omgekeerd, alle onrecht dat op aarde triomfeerde, door Hem verbroken worden en verdaan.

Daarom ziet naar dien dag dan ook Gods volk, door alle eeuwen, uit, en verwacht het van dien dag der glorie zijn wedervergeelding.

Want wel is het voor Gods kind zoet en goed, als soms reeds hier op aarde een zwakke straal van Gods gerechtigheid door-

breekt, en reeds nu een enkel maal de getrouwen in den lande uitgered en de verdrukken teruggeworpen worden.

Maar toch, hij weet het, dat is slechts een voorspel van wat in den dag des oordeels komt. Een hooge uitzondering door God alzoo besteld, opdat de ellendigen in hun moedeloosheid niet bezwijken zouden.

Maar de regel is en blijft, dat de ellendigen hier ellendig blijven, dat al hun macht in het roepen tot hun God ligt; en dat ze de zekere verhooring van hun noodgeroep niet nu, maar eens in de vierschaar der Heeren verwachten, als er bange wrake zal geolend, maar ook een kroon des levens zal uitgereikt worden.

Een kroon des levens voor wie hier uit zijn doodsmoed als een ellendige riep.

KUYPER.

Uit de Pers.

Omtrent de gezindheid en de bedoeling van Ds. Van Raalte deelt de *Hofe*, een blad dat te Holland Michien verschijnt, eenige bijzonderheden mede, die waard zijn gekend te worden.

We lezen daar van de hand van Ds. Dosker:

Van Raalte wekt van het eens ingeslagen spoor geen haarsbreed af. Hij had eens en voor altoos gebroken met de opgedrongen Besturen der oude Kerk; maar die Kerk zelf bleef hem daarbij en hij liet geen gelegenheid voorbijgaan om zich op dit punt duidelijk uit te spreken.

Toen daarom zijn onderling Krahuis, die goede was toegelaten tot de bediening van het onderling-schap, zich tegen hem keerde, en op de kerkeraadsvergadering der eerste Ger. gem. van Holland, Michien, van den 21sten Oct. 1855, beschuldigingen tegen hem inbracht, ommer meer van te ruime gedachten over de *lezing van het doopsmaak met andere gezindheden*, en vooral dat *V. R. naar Krahuis' eigen DE SCHEIDING IN NEDERLAND VERWIJERT*; werd de eerste warm en getuigde, in een beziel antwoord op al deze beschuldigingen: — dat de Scheiding en de daaraan verbonden strijd, hem een kroon was; dat men in dezen geen kwaad gezicht tegen hem mocht opopen, want dat hij immer iets degelijks beweerd had. Maar dat hij reeds voor jaren hier en in Nederland beweerd had, dat men zich niet had moeten laten opdringen den vorm of liever den naam van een nieuw geselschap.

Op dit eenige punt hantert V. R. bestendig. Dit scheen hem blijkbaar de groote fout geweest te zijn der geheele beweging; men had behooren voort te gaan op den oorspronkelijken weg.

Zij het nog eens weer gezegd — de Kerk der vaderen was voor Van Raalte geen *caliche Kerk*, maar een *Kerk in verval*. En hierop gronde zich ongewijfeld de *summe* van den kerkeraad der eerste gemeente van Holland met betrekking tot antistatien, ontvangen uit de „Grote Kerk“ in het vaderland.

De vraag — wat met zulke antistatien te doen; — was reeds menigmaal in zijne vergaderingen behandeld geworden.

Eindelijk werd den 6den Febr. 1866 besloten om „antistatien uit de Hervormde Kerk niet aan te nemen en ook niet te verwerpen. Men zal overtuigen of de lieden het een zelf met onze belijdenis en de andere publieke belijdenis aannemen.“

Nog beslister drukt hij zich uit in een debat, in den kerkeraad, over de vraag of men den doop van ketteren en van de Nod. Herv. kerk mocht erkennen. (26 Febr. 1866).

Hij zeide daar — „Die in de Herv. Kerk iets tegen de waarheid leert, doet dit wederrechtelijk; dat men nimmer wetiglijk de leer der Kerk herzien had. De Kerk moet ketterijen verwerpen; doch een geheel lichaam als ketter verwerpen is te schandig, is een zaak Gods in de wereldgeschiedenis.“

En dit getuigenis werd gegeven in kalme dagen, waarin de menschelijke hartmoed het oordeel niet

meer benevelde. Nooit werd Van Raalte ontrouw aan de grondbeginselen der Scheiding, maar ook evenmin werd hij medede van het waarschuwen van menschen tegen het grondbeginsel der beelidstormerij, dat onbesuisd en onberekenend alles verwerpt en verdenkt dat met haar niet medegaat in hare uitersten.

Het gezond conservatisme, dat doorgaans de handelingen van ons volk heeft gekenmerkt, is waarschijnlijk een der vruchten van deze beschouwing van den oorspronkelijken en onder andere broeders van invloed toch eenigen leider, dien ons volk in deze streken ooit als roodachtig heeft erkend en gevolgd.

En er is nog een getuigenis, misschien het meest belangrijke, dat overwaard is om aan de vergetelheid ontrukkt te worden. Het is geschreven in Dr. van Raalte's eigen welbekende hand en wordt gevonden in de oude notulen der Classis van Holland, van de vergadering, gehouden den 20sten April 1851.

Art. 10. Ds. Van Raalte deelt aan de Broeders mede de berichten, welke het Ned. blad „de Handwijzer“ in zich bevat t. w. de begeerte om wederkeerig het belangrijke mede te deelen en daartoe „welke of maandelijks te wisselen, hetwelk welkom was.“ Verder de oprichting eener Gereformeerde School te Amsterdam, onder een te samenwerking van de heeren Brummelkamp, Van Houten, Schwartz en Da Costa. Dit was allen zeer aangenaam. Daardoor zal, tot groote blijdschap der vergadering eindelijk toch eens tastbaar worden, dat het doel der „Afscheidingen“ nimmer was, iets anders te zoeken dan de opheffing der *vervalsche Kerk*, met hare eigendommelijke leer; zoals zij gevonden wordt in de belijdenis schriften, de taal der hervorming en de artikelen der Dordtsche Synode, en dat nimmer de Kerk, maar de *vervalsche Kerk*, werden verwerpen. Dat voor zooverre zij ongelukkig den vorm van een nieuw lichaam ontvingen, zulke huns ondanke geschied is, door de gouvernementen vervolgelingen, uitgelokt door de regering der Kerk; en door de jammerlijke miskenning en trouwelooze werkeloosheid van de leeraars, welke de waarheid kenden en de leidslieden hadden betrouwen te zijn; voor welke ons predikstoelen geopenblijft; doch die ons, onschonken men ons als broeders erende, zulke weigerden. God vergeve hun de sonde!

En van ganser harte bidden wij dat de geloovigen in Nederland, gescheiden, en ongescheiden, eens mogen verlost worden van dien enigen zelfbehangende saccegeest.

Uit dit stuk nu wordt duidelijk: I. Daar Van Raalte in deze woorden spreekt voor al de broeders, dat men gereedelijk mag aannemen dat dit het gevoelen, althans in hoofdzaak, uitdruk, van die „gescheidenen“ broeders, die zich metterwoon hadde gevestigd in de woorden van Michien.

II. Der de stichting der Vrije Universiteit van Amsterdam in beginsel geen geheel nieuwe gedachte is, maar reeds bestond in de harten der mannen van 1855; en dat zelfs een Da Costa zich deze zaak aantrok.

En III. Dat Van Raalte de Kerk verliet om bij de Kerk te blijven. Een man, die zoo denken en spreken en schrijven kon en durf, was vrij van alle enghed. Hij bemde de Gereformeerde Kerk om haar leer en geschiedenis. Hij bond den strijd aan tegen de machten, die haar knevelen, in een pogen om haar, die hij lief had, vrij te maken.

Nu mag ook o. i. niet op al wat Ds. Van Raalte hier en o. i. Amerika deed, het zegel gedrukt.

Vooraf zijn oordeel over de *Dutch Reformed Church* was stellig al te gunstig.

Maar opmerkelijk is het toch, dat ook Ds. Van Raalte helder inzage, hoe het niet wel saamging, eenzijdig te beweren: „Wij zijn de oude Gereformeerde kerk“; en anderzijds zich als een nieuw genootschap te laten erkennen.

KUYPER.

Voor Kootwijk.

Bij Ds. HOUTZAGERS ingekomen: gecoll. te O. en N. Wetering, door Ds. Van Schelven f 10.

Totaal ontvangsten f 1108.96.

E Voto Dordraceno.

De intekening op E VOTO DORDRACENO (de volledige toelichting op den Heidelbergischen Catechismus) door Dr. A. KUYPER, als premie voor de abonneuten van de *Heraut*, blijft opengesteld op de voorwaarden vermeld in het No. van 14 Juni j.l. en herhaald in de volgende nummers.

Iedere intekenaar heeft het recht een of twee exemplaren tot den halven handelsprijs, dus voor f 12 per exemplaar, te bestellen. Het eerste deel wordt D. V. in Augustus 1892 aan de intekenaars verzonden.

De Administrateur
J. A. WORMSER.

Amsterdam, Juli 1891.

DE GAAY FORTMAN.

De martelaren.

LII.

FRANÇOIS SOETE.

Toen François Soete nog in de wereld leefde, was hij bij velen, en vooral bij priesters en monniken, in groot aanzien, want hij hield van een leven in wereldsche genietingen en ijdelheden. Doch de Heere trok hem uit de duisternis en bracht hem over in zijn licht. Zijn leven en wandel werd van dat oogenblik het tegenovergestelde van vroeger. Zijne vrienden, onder welken ook priesters, bestraften hij over hun zondig leven. Dit kostte hem echter de oude genegenheid, zoodat hij het geraden vond zijn vaderland te verlaten. Impers had men hem reeds nu en dan gedreigd met een aanklacht bij den rechter als overtreder van het koninklijk bevelschrift tegen de ketterij. Soete bleef echter niet lang in den vreemde. Het jaar 1566 was aangebroken. De nationale partij, uit vele mannen van aanzien, ook van de Roomschen, bestaande, werd sterker. De landvoogdes vreesde voor haar en toonde zich gematigder dan te voren. Zekere gewetensvrijheid scheen op de komst. Welke balling, die om zijne belijdenis het land verlaten had, zou niet terugkeeren? François Soete kwam ook naar zijne vaderstad Hulst terug. Spoedig bleek hem echter, dat hij zich den toestand rookkleuriger gedacht had, dan hij werkelijk was. Hij wilde dus weer weggan en zekere zou de schout, Pieter Huyge, hem geen overlast gedaan hebben, indien niet Jan Wicklandt, een der raadslieden, hem den schout had aangewezen met het woord: „Dat is hij, neem hem gevangen.“ Soete werd gevangen genomen. Hieronder bleef hij echter gemoedelijk.

In de gevangenis had hij verscheidene twistgesprekken te voeren met priesters en monniken. Het lastigst maakte het hem echter zijn cipier, want die wilde niet, dat hij een of anderen Psalm zong of een woord over den Heere en zijnen dienst met hem sprak. Hij wilde hem op de eergerlijke wijze, gaf hem zoo weinig eten, dat hij van honger omgekomen zou zijn, indien niet de dienstmeid

eten hem had binnengesmokkeld. Eens sloeg de cipier hem ernstige wonden, die eene geneeskundige behandeling noodig maakten.

Eindelijk kwam het doodsvonnis, dat men lang gevreesd had uit te spreken. De eenvoudige messenmaker, deze uitspraak hoorende, riep uit: „Aangezien gij dan, mijne heeren, mijn bloed begeert, schenke ik u dat met een goed hart, en aan den almachtigen God en Heere der heerscharen mijne ziel.“

Op den weg naar de strafplaats herhaalde hij Petrus' woord: „Alzo weet ik dat de aflegging mijns tabernakels haast zijn zal, gelijkwerijs ook onze Heere Jezus Christus mij heeft geopenbaard.“ Toen de martelaar op de markt gekomen was, waar hij zijn vonnis zou ondergaan, viel hij op de knieën en bad. Daarop voegde hij den beul toe: „Verriicht nu uw werk, want Gods wil moet geschieden.“ De beul volvoerde zijn plicht en hieuw hem het hoofd af. Den 1sten Mei 1566 stierf Soete als martelaar der waarheid.

MAARTEN BAYAERT, CLAUDE DU FLOT, JAN DAUTRICOURT en NOËL TOURNEMURE.

Deze vier mannen waren sayekamers van Rijsel, die allen den Heere hadden leeren kennen als hunnen Redder en Zaligmaker. Wanneer zij konden, spraken zij ook tot anderen van den Heere Jezus. Zoo onder anderen tot eenen neef van een hunner. Zij brachten dezen zelfs zoo ver, dat hij de dwaasheid van den rozenkrans en andere gebruiken van Rome klaarkijkte. Daarop leenden zij hem een boekje, dat hem dieper in de Schrift-waarheid kon inleiden. Hij nam het mee en gaf het zijnen patroon, eenen Jesuïet, zonder argwaan te koesteren, te lezen. „Van wien hebt gij dat boek?“ vroeg de Jesuïet; „als gij het mij zegt, krijg gij dat zestienvorstuk.“ De knecht gaf den naam te kennen en beloofde te onderzoeken, waar de eigenaar van het bewuste boek woonde. Dat was spoedig geschied. De vier vrienden woonden bij eene weduwe, die, als zij, den Heere beleed, in. Nauwelijks wist de Jesuïet, waar zijn prooi was, of hij ging naar de rechtters. Hij wilde echter niet weten dat hij de aanklager was. Daarom verliet hij voor een paar dagen de stad. Het waren dagen van ernstige spanning.

De partij van verdraagzaamheid, die de Spaansche inquisitie haatte, stak het hoofd stouter dan ooit op. En juist op het oogenblik, dat de vier vrienden gevangen werden, plakte men geschriften aan het stadhuis, tegen de inquisitie. De martelaren beleiden hun geloof vrijwillig en bereidwillig, zoodat een der rechtters zeide: „We zullen een vuurtje onder u stoken.“

Alle vier de gevangenen waren in verschillende cellen. Toch was hunne belijdenis eenstemmig, wat den cipier zeer verwonderde.

Maarten Bayaert, een gehuwd man, zong in zijn kerker steeds Psalmen, terwijl Du Flot, ook gehuwd, bekende: „Ik onderwerp mij aan den wil van den Heere mijnen God, zoowel in leven als in sterven.“

Het ontbrak niet aan pogingen om deze vrienden afvallig te maken. Maar zij weerstonden alle aanvallen. Ketteren waren zij niet, zeiden zij, maar Christenen, over wie de Rechtters rechtvaardig moesten vonnissen, omdat zij eenmaal voor Christus' rechterstoel zouden verschijnen, om ook van dit vonnis rekenschap te geven.

Daar zij zich niet wilden onderwerpen aan de Roomsche instellingen, werden zij ter dood veroordeeld. De rechtters aarzelden echter het vonnis uit te voeren, want overal fluisterde men, dat er een verbond der edelen tegen de Spaansche dwingelandij in aantocht was.

Een hunner, een jong mensch, met name Noël kreeg nog zijnen vader bij zich. Wel smartte het hem dezen zoo bedroefd te zien, maar van de belijdenis der waarheid week hij niet af.

In de maand Maart 1566 stonden alle vier de martelaren op het schavot, gebonden aan de palen, omringd van het brandhout.

Hoort, daar klinkt Psalm 28, dat de lofsang van Simeon. De houthijst begint op te vlammen: De Heere wordt aangeroepen. Om zijne genade wordt gesmeekt. Nu zwijgen de martelaren. Alleen hunne lippen bewegen zich. Zeker bevelen zij hunne ziel Gode aan. Eindelijk komt de dood en voert de vier martelaren als overwinnaars over naar het huis des Heeren, waar geen inquisitie hen meer kan grijpen.